

KÜBA - FİDEL CASTRO

Ecz.Mehmet Domaç
TEB Genel Başkanı

Küba ziyaretimizin altıncı gününde 13 Mart 1997'de Havana Valisi ve Belediye Başkanı küçük bir gruba yemek verdi. Belediye Başkanı Küba'nın olimpiyat komitesi başkanlığını da yapmış oldukça sevecen ve yaşam dolu bir kişi. Havana'nın sorunlarını, eğitim ve sağlık hizmetine yerel yönetimlerin verdikleri katkıları sıcak üslubuyla bize anlattı.

Belediye Başkanının daveti öncesi Castro'nun bizi kabul edeceği haberini almıştık, yemekte kabulün gerçekleşeceği kesinleşti. Yemek sonrası Küba Valisine veda ederek arabalarla yola çıktık. Çoğu zaman önemli bir görüşmeye giderken görüşmenin heyecanından nereden geçtiğinizi hatırlayamazsınız ya; öyle oldu.

Valinin yemeğinden çıkıp Devrim Sarayı'na giderken geçtiğimiz yolları anımsamıyorum. Büyük bir ağaçlığın içerisindeki saraya vardığımızda bizi kapıda Küba Sağlık Bakanı ve Küba'nın Türkiye Büyükelçisi karşıladı.

Üst katta bir salona alındık. Önceden haber verilen basın mensuplarının bulunduğu

salonda Fidel Castro bizleri karşıladı ve başta Sağlık Bakanı Dr.Yıldırım Aktuna ve görüşmeye katılanlara tek tek hoş geldiniz dedi. Kameralara ve foto muhabirlerine hep birlikte görüntü verildi.

Fidel Castro'yu sizlere benim anlatmam uygun düşmez; ben 13 Mart 1997 günü saat 22.00'de başlayıp saat 23.50'de biten görüşmemiz sırasında Castro'nun söylediği ve altına imzasını aldığım mavi defterdeki notlarımı yazacağım. Fidel Castro'yu 1997'de 70 yaşına basması nedeniyle portresini yazan arkadaşı, Nobel ödüllü yazar Gabriel Garcia Marquez'den alıntılarla aktardığım benim de gönülden katıldığım güzel anlatımından tanyabilirsiniz.

FİDEL CASTRO

Marquez, Fidel Castro'nun portresini kaleme alırken bir siyasi analizden çok son derece kültürlü yaşamının duvarlarını kitaplarla örmüş bir insanın tanımlamasını yapıyor. Fidel Castro'yu çok az tanıyanlar bile onun çoğu kez olayları nasıl betimliyor/tanımlıyor/aktarıyor değil de hangi sözcüklerle vurguluyor olmasının önemini kavramışlardır. Onun kendisini sözcüklere verişinin büyüklüğü bir yanı vardır.

Castro'nun acımasız ikna ediş gücü ve sesindeki zafiyet dikkatimi çekti. 3 saat onun için sıradan bir konuşmanın ortalama uzunluğudur. Bütün gün kendini bürosuna kilitleyen liderlerden olmadığından ve olayları daha çok yerinde gözlemlemeyi tercih ettiğinden; onu günün her saatinde, hatta gece yarısından sonra bile Havana'nın boş caddelerinden birinde görmek mümkündür.

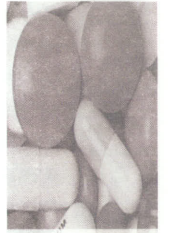
Aslında efsane onun hedefsiz ve yalnız biri olduğu doğrultusundadır. Uykuyu sevmeyen, biraz kaotik, biraz da karmaşık ve onun her an her yerde bir kapıyı çalarak davetsiz bir misafir olarak ev sahipleriyle şafak sökene kadar muhabbet ettiği şeklinde de devam eder. Kısa süren öfke nöbetleri şimdi geçmişte kalan hikayelerden alıntılar gibi. Çünkü o, ruh hallerini yenilmez bir sabra dönüştürmeyi öğrendi. Anlatmak istediğim kısaca demir gibi bir irade... ve yine de yeterli değil.

Ne dans eden ne de şarkı söyleyen çok az Küba'lıdan biri olduğu için yaratılışına yabancıdır.

Göründüğü kadar cüsseli olmasa da, bir anda içinde bulunduğu odayı, salonu, hacmi tamamen doldurur.

Bir keresinde; "Bir daha dünyaya geldiğimde yazar olmak istiyorum." demişti. Gerçekten iyi ve severek yazıyor, hatta seyreden otomobiller içinde yanından hiç ayırmadığı not defterini çıkartır, içlerine bir şeyler karalar, mektuplar yazar.

Konuşmalarına genellikle kısık, neredeyse

duyulmaz ve tutuk bir sesle başlar; adeta siste el yardımıyla hedefi bulmak ister gibi ilerler, ancak bu sırada adım adım büyük atlamaya sızan her ışığı değerlendirir ve dinleyiciyi büyüler, sonrasında dinleyici kitle ile arasında iki tarafı da ele geçiren, aralarında diyalektik bir bütünlük oluşturan ve taraflar arasında gidip gelen bir elektrik oluşur.

O asla komünist skolastiğin sloganlarını ya da gerçeklikle uzun zamandır bağlarını koparmış fosil bir dili, sistemin törenleştirilmiş jargonun dilini kullanmaz.

O herkesle kendi zemininde buluşabilir ve genel kültürü herkesle kendi mesleki alanında sohbet etmeye yeterlidir.

Kişiliği öyle çok yönlü ve geniş ufukludur ki; insan onunla her beraberliğinde ayrı bir keyif alır.

Fidel Castro nerede olursa olsun, oraya ne için gitmiş olursa olsun ve kiminle olursa olsun; kazanmak için oradadır.

Onun bir politikacı olarak sergilediği inanılmaz kalite, olayların sonuçlarını öngörme yeteneğinden kaynaklanıyor. Bir de hafızası en büyük yardımcısı. Onu gereken her yerde belgelerle, matematik sonuçlarla ya da anılarla istediği an devreye sokabilir. Ayrıca bu tür bir insanın işlenmiş ve hazmedilmiş bilgi akışına korkunç ihtiyacı vardır. Bilgi toplama işine sabah uyandığında başlar. Kahvaltısının ana unsuru dış dünyadan toplanmış 200 sayfa kadar haberdir. Kendi tahmini, günde 50 kadar belge okuduğu doğrultusundadır.

En önemli bilgi kaynağı ise yine elbette sohbetler ve konuşmalarıdır. Rus patruşka bebekleri gibi peş peşe birbirinin içinden küçülerek çıkan sorular sorma alışkanlığı vardır. Nedenin nedenini ve onun da nedenini öğrenene kadar sormaktan vazgeçmez. Bilgiyi alabilmek için hiçbir olanağı kaçırmaz.

Castro'nun Küba'dan sonra en iyi tanıdığı ülke ise Amerika'dır. O oradaki insanların düşünce tarzını, yönetim ve iktidar ilişkilerini, yöneticilerin ikincil amaçlarını bilir. Bu ona ablukanın sürekli fırtınası altında yaşamını sürdürme olanağı sağlayan olgudur.

Küba'ya gelen herkes onunla karşılaşmak ve iletişim kurmak hayalleriyle doludur.

Fidel sokaktaki insanlarla konuştuğu zaman herşey değişir. Orada onun ifade gücü, seçtiği sözcüklerdeki çıplaklık sadelik ve gerçeğin acı tanımı kazanır.

Fidel için insanın en büyük vasfı; vicdanının iyi eğitilmiş olması ve ahlaki ilkelere saygıdır. Bu iki olgu Castro için dünyanın akışını değiştiren ve tarih yapan materyalist güdülerden çok daha etkilidir.

Sağlık Bakanlığı Başkanlığındaki Türk Heyeti ile

Fidel Castro Başkanlığındaki Küba Heyeti, üzerinde mavi defter ve sarı kalemler bulunan uzun geniş masaya karşılıklı oturdular. Fidel Castro'nun sol yanında Küba Sağlık Bakanı ve Küba'nın Türkiye Büyükelçisi, sağ yanında Küba Devlet Başkan Yardımcısı Carlos Lake ve Özel Kalem Müdürü Milletvekili Philippe bulunuyordu. Söze Fidel Castro başladı ve devam etti. Mavi kaplı deftere yanlız Fidel Castro'nun sözlerini kaydettim, onun dışındaki konuşmaları sizin hayal gücünüze bırakıyorum. Castro, iki ülke Sağlık Bakanına bakarak; "neler yaptığınızı bilmiyorum" diye söze girdi. Küba Sağlık Bakanı kısa bir özet yaptı, tercüman Mehmet Necati Sağlık Bakanı Yıldırım Aktuna'ya çeviri yapınca Castro, Mehmet Necati'ye "çok iyi İspanyolca konuşuyorsun, kutlarım!" diyerek, Türkiye'ye tekrar ziyarette bulunursa Mehmet Necati'nin çağrılmasını istedi. Peş peşe sorular sormaya başladı. İlk sorusu; "Türkler sağdan sola mı soldan sağa mı yazı yazıyorlar?" "Soldan sağa" yanıtını alınca, soldan sağa yazının kaç yılında başladığını sordu. M. Kemal Atatürk tarafından yazının değiştirildiği yanıtında K e m a l A t a t ü r k ' ü anımsadı. "Ben böylesi bir düzen değişikliği yapamazdım" dedi.

"Ülkenizde kökten dincilik mi, kürt sorunu mu daha büyük sorun oluşturuyor?" sorusu ile devam etti. Verilen uzun bir yanıtın sonra dünyanın sorunlarını çözeceğinden ümitli olduğunu söyleyerek, "Dünyada çok sorun var, daha fazla sorun olsun istemeyiz" dedi. Türkiye'ye yaptığı gezide, Türk insanından etkilendiğini, ülkemizin tabiatını, doğal çevreyi beğendiğini, Türkiye'de camiye, kiliseye gittiğini, yemek yaptığını anlattı. "Beni bütün dünya artık ahçı olarak tanıyor" dedi ve "Leyla hanım iyi mi?" diye sordu ve devam etti: "Biliyorsunuz yemek yapacak malzemeyi bulamadık, elçilikten yardım istedik 12 köfte pişirdik 4 adetini ben yedim." (ABC gazetesi hakkında aşk konusunda yayın yaptı.)

Hapishaneden yazdığı mektupların Miami Herald gazetesinde yayınlandığını söyledi ve gülerek ekledi; "Mektuplarım ve yaptığım işleri yayınlıyorlar, bana birşey vermiyorlar." Eskiden sahip oldukları kaynakların olmadığını, kapasitelerinin üstünde çalıştıklarını, AIDS, Kolera aşısını bulma çabasında olduklarını anlattı. "Sizin ülkenizde Hepatit A, B, C sivrisinek var mı?" diye

sordu. Sivrisineğin büyük düşman olduğunu belirtti. Türkiye’de ılıman, güzel iklimin olduğunu her türlü yiyecek ve meyvenin üretildiğini belirterek; “Ne kadar doktorunuz var. Kaç kişiye bir doktor düşüyor. Koruyucu hekimlik önemli, çocuk ölüm oranınız ne, çocuk ölümlerinizi önlemede başarılı mısınız?” sorularını sordu. “Çocuk ölümleri indirilirse halk bunun kıymetini bilir” dedi.

Çocuk ölüm oranlarının fazlalığı karşısında “Doktor mu eksik, kadınlar hastaneye mi gitmek istemiyorlar?” diye sordu.

Ülkemizde doğumların büyük kısmının ön yargılar nedeniyle evde yapıldığı anlatılınca, “Başka şeyleri değiştirmek kolay bunları değiştirmek oldukça zor oluyor. Bizim kilise de tutucu” diye ilave etti.

Nüfus artışının yüksek olduğu ülkelere bahsederek; “bu sorun karşısında Çinliler ne yapar, Hintliler ne yapar, Endonezyalılar ne yer” dedi. Nüfus artışı karşısında din kurumlarının tutucu davrandığını belirterek, Türkiye’de dini inançları, etnik kökenleri sordu. Çok fazla etnik kökenin bulunmasının zor bir durum olduğunu belirtti. Türkiye ile ilgili kitaplar okuduğunu, Türkiye’nin çok ilginç ülke olduğunu halkın çok sıcak kanlı olduğunu belirtti. Camiye gidince ayakkabıları çıkardığını anlattı. “Boğaz çok küçük, bu kadar küçük olduğunu düşünmemiştim. Boğaza kim olsa köprü yapar” diye de ekledi.

“Atatürk büyük insan, büyük asker İngilizleri nasıl yendi?” durakladı... tekrar; “onları nasıl yendi?” dedi. “Asker ve fikir adamı Atatürk önemli insan olarak tarihe geçti.”

“Türkler çok iyi asker, devlet olarak önemli. Eskiden yaptıklarına bakmıyorum. Napolyon’un Mısır’da ne işi var, delilik.”

“ABD çok kuvvetli, biz şampiyonuz. Şampiyonluğu kimse bize vermedi, biz aldık. Biz uğraşyoruz çok eğleniyoruz. Sadece şan, şeref değil tatmin oluyoruz.”

“Herkes şunu yap bunu yap diyorlar. Bize saygı duyuyorlar.”

“Clinton kim? Herkes ona seçimlerde para yardımı yaptı, istese biz de verirdik ama bu doğru olmazdı.”

“Clinton’un öbürlerinden farklı olacağını düşünüyorduk. Clinton’u kimse satın alamaz, çünkü kimseye verdiği sözde durmuyor. Kötü adama benzemiyor, fakat sözüne güven olmaz.”

Gülerek; “Clinton’un müslüman dünyasında sözü geçmez evde Hillary’nin sözü geçiyor” dedi.

“Osmanlı hegemonyacı değildi. Hegemonyayı kimse kabul etmez” dedi. Yaptıkları ve Küba devrimi övülünce, gülerek; “Ruhum yaşar, işleri iyi

yaparsak sürekliliği olur, yeni insanlar iyi yetiştirilecek gelecekte ne yapacaklarını biliyorlar.” diye ekledi.

Devrimin üzerinden nerede ise 40 yıl geçtiğini, sistemin daha uzun yıllar süreceğini, ABD’yi kastederek, “O imparatorluğun sonu gelir, Roma kadar sürmez daha az sürer ve kimse dünyaya tahakküm edemez” dedi.

“Rusya’daki durum ne kadar sürer nerede biter bilemeyiz. Her yerde sorun var, kimse elini sallayarak bu sorunları bitiremez.”

“Sosyal sorunlar var, doğa katlediliyor. Bana BM’den çevreden sorumlu kişi gelmişti. Çölleşmeden sorumlu idi. Çölleşmeyi anlattı, iklim değişiyor hissediyorum. Bunlar ciddi sorunlar, halk sağlığı üzerinde etkisini gösterecek. Allerji ve akciğerlerle ilgili sorunlar var. Bilimin onlarla mücadele etmesi gerekiyor.”

“Bir dakika dinlenmeye vaktimiz yok. Bizden sonrakilerin de ciddi politikalara ihtiyacı var, BM çalışıyor. Ciddi insanlar var, sorunlar var diye, optimist olmak gerekmez. Gülerek PPG 5* vermek gerekir deli danayı da çözer. PPG 5 iyi ilaç, ben kullanıyorum.” *

“Aile hekimliği ekonomik, küçük ameliyatlara yapıyorlar. Çok şeyi ucuzlatıyor. Tıp insan hayatını kolaylaştırıyor. Antibiyotiklerin gücü azalıyor. İnsan hayatını kolaylaştıran tıp alanında çok şey yapılabilir. Halk bunu unutmaz kıymetini bilir. İyi politikacı sağlığa önem verir.”

“Sağlıkla ilgileniyorum. Her ay tıp literatüründen 200 mesaj okuyorum, kopyalarını Sağlık Bakanlığı’na ve Araştırma Merkezine gönderiyorum.”

“Ben kendimin doktoruyum, benim doktorla tartışıyorum. Ameliyata kalkışmam, insan kendini tanıdığı anda sağlık sorunlarını kolay çözümlüyor.”

Arkasından Dr.Yıldırım Aktuna Cumhurbaşkanı Demirel’in Fidel Castro’ya gönderdiği iyi niyet mektubunu sundu. Castro mektubun İngilizce yazıldığını görünce “anlarım konuşmam” dedi ve mektubu okudu. “Çok güzel bir mektup yazılmış, Cumhurbaşkanı dostluğumuzu iletin; mektubun üzerindeki Türk Bayrağına bakarak “bayrağınızda ay var, yıldız var, rengi kırmızı, Ruslar bayrağını değiştirdi. Sizininki hala kırmızı” diyerek, bizi sözcükleri kullanmadaki ustalığına hayran bıraktı.

Türk Heyetini asansöre kadar dostlukla geçirdi. Sağlık Bakanı ve Müsteşar Yardımcısına kitaplarını imzaladı. Ben de toplantıda yalnız Castro’nun konuşmalarını not aldığım mavi defterde konuşmalarının bittiği yere imzasını aldım.

*PPG 5: (Küba’da şeker kamışından yapılan polisakkarid etken maddeli kolesterol düşürücü ilaç)

